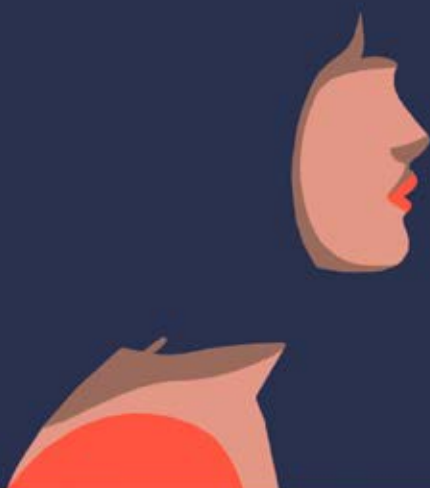

SALLY
HEPWORTH

"Hämmästyttävän nokkela trilleri."
PEOPLE

Hyvä sisisko

BAZAR

Suomentaja kiittää Taiteen edistämiskeskusta tuesta.

Lainaus Michelle Obaman teoksesta *Minun tarinani* on käännetty
Ilkka Rekiaron suomennosta (Otava 2018) mukailleen.

Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

1. painos
Suomentanut Oona Nyström
Suomenkielinen laitos © Oona Nyström ja Bazar Kustannus 2025
Englanninkielinen alkuteos *Good Sister*
First published in 2020 in Australia by Pan Macmillan Australia Pty Ltd.
Copyright © Sally Hepworth 2020
ISBN 978-952-403-867-6

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@bazarkustannus.fi

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

Eloiselle ja Clementinelle.

*Kiitos, että saan kauttanne kurkistaa siskouden
suuriin ihmeisiin ja (vielä suurempiin) kauhuihin.*

ROSE INGRID CASTLEN PÄIVÄKIRJA

On kolme kuukautta siitä, kun Owen lähti. Lähti, tai jätti minut – se on hiukan epäselvää, kuten moni muukin asia aikuisen ihmisen elämässä. Hän otti vastaan työpaikan Lontoosta; ohittamaton tilaisuus uran kannalta mitä ilmeisimmin. Ja kai minäkin olisin ollut tervetullut mukaan, ei siinä mitään, mutta meille molemmille oli selvää, etten voi lähteä. Siinäpä toinen aikuisen ihmisen elämään lähtemättömästi kuuluva asia: velvollisuudet. Minun tapauksessani eräs tietty yksittäinen velvollisuus. Fern.

Mutta kelataanpa hiukan taaksepäin, koska nyt kuulostaa siltä kuin syyttäisin häntä. En syytä. Minun ja Owenin ongelmat johtuvat sataprosenttisesti, yksiselitteisesti, vain ja ainoastaan minusta. Syyllistyin aviollisista synneistä suurimpaan – minä muutuin. Yhdessä yössä, itse asiassa heti 27-vuotispäiväni ensimmäisellä kellonlyömällä, muutuin sivistyneestä ja voimaantuneesta naisesta tietynlaisen säälittävän naistyyppin edustajaksi: niin kiihkeäksi vauvakuumeilijaksi, että säikäytin aviomieheni tiehensä. Muutuin ovulaatiotesteillä aseistautuneeksi, spermaa testaavaksi, lämpötilaa mittaavaksi sekopääksi. Edellisessä elämässäni olin kyräillyt tällaisia naisia nenänvarrtani pitkin hedelmällisestä (tai hedelmälliseksi

luulemastani) norsunluutornista. Sitten minusta tuli sellainen. Ja painostin painostamistani – kunnes mies lähti. Lähti... tai jätti minut.

Terapeuttini on oikeassa, on helpottavaa purkaa nämä ajatukset päästäni paperille. Terapiassa emme puhu Owenista juuri lainkaan. Sen sijaan kulutamme viidenkymmenen minuutin mittaiset tunnit traumaattisen lapsuuteni käsittelemiseen. Terapeutin mukaan hyvä tapa käsitellä traumaa ja jättää se taakse on kirjoittaa se ylös. Siksi hän antoi minulle tämän päiväkirjan. En usko, että tästä on apua, mutta tässä sitä nyt ollaan. Miellyttämisen tarve näköjään istuu sitkeässä.

Kaikkein johdonmukaisinta on aloittaa siitä illasta joen rannassa. Olin kaksitoista. Olimme telттаilemassa. Äiti ja Daniel olivat seurustelleet puolisen vuotta, mutta olimme ensimmäistä kertaa koolla koko porukalla. Daniel oli ottanut Billyn mukaan, mistä minä ja Fern olimme riemuissamme – olimme iät ja ajat toivoneet veljeä ja kaikkia veljen mukanaan tuomia mahtavia kylkiäisiä: remuamista, loogisia väittelyjä ja hyvännäköisiä kavereita. Ja ensimmäisten päivien ajan kaikki sujui hyvin. Paremmin kuin hyvin. Ensimmäistä kertaa elämänsäni tuntui melkein siltä kuin minulla olisi ollut normaali perhe. Daniel opetti meitä kalastamaan, Billy opetti meitä pelaamaan pokeria, ja äiti... hän oli kuin täysin eri ihminen. Hän muun muassa muistutteli meitä käyttämään aurinkovoidetta ja käski meitä olemaan varovaisia joen rannalla ”koska virtaus voi olla voimakas”. Yhtenä päivänä hän jopa kietoi kätensä hellästi harteilleni istuskellessamme nuotion ääressä. Hän ei ollut koskaan aiemmin tehnyt niin. En milloinkaan unohda, miltä se tuntui – kun vartalomme koskettivat toisiaan sillä tavalla.

Viimeisenä iltana Billy, Fern ja minä menimme joen suulle. Päivän kuumuus riippui yhä raskaana ilmassa, ja vietimme

suurimman osan ajasta läpsien hyttysiä käsivarsistamme. Billy oli vedessä, se oli ainoa paikka, jonne kuumuutta saattoi paeta. Minä ja Fern olisimme normaalisti pulahtaneet mukaan, mutta sinä iltana Ferniä vaivasi jokin. Hän oli huonolla tuulella. Minun oli koko päivän tehnyt mieli kysyä, mistä kenkä puristi, mutta tiesin kokemuksesta, että hän saattoi olla suuttuessaan räjähdysaltis. Päätin, että oli paras antaa asian olla.

Olimme olleet joen rannassa ehkä tunnin, kun minulle tuli vessahätä. Billy ei osoittanut minkäänlaisia merkkejä siitä, että hän olisi nousemassa vedestä, joten suuntasin syvälle pusikkoon. En missään tapauksessa halunnut hänen näkevän, kun pissaan. Minulla kesti pitkään: oli pilkkopimeää ja olin paljain jaloin – jouduin varomaan joka askelta. Käärmekammoni ei auttanut asiaa. Silti olin poissa enintään viisi minuuttia. Se kuitenkin riitti.

Kun palasin joelle, Fern oli hävinnyt.

"Fern", huhuilin. "Missä olet?"

Oli todella outoa, että hän ei ollut samassa paikassa kuin lähtiessäni.

Kesti hetken, ennen kuin näin hänet kuun kajossa ranta-vedessä. Hän seiso i aavemaisen paikoillaan. Billyä ei näkynyt missään.

"Mitä sinä oikein –." Astuin askeleen lähemmäs, ja hän kohotti kätensä. Ennen kuin ehdin kysyä, mitä oli meneillään, jokin nousi vedestä pintaan hänen vieressään – vilaus kalpeaa, elotonta ihoa.

"Fern", minä kuiskasin. "Mitä sinä olet tehnyt?"

FERN

Joka tiistaiamu kello 10.15 asetun päivystämään Baysiden kirjaston asiakaspalvelutiskille. Se on työtehtävä, josta tavallisesti pidän kaikkein vähiten, mutta tiistaiamuisin teen poikkeuksen, jotta saan suoran näköyhteyden pyöreään kokoustilaan, missä pidetään silloin pikkulasten satutuokio. Pikkulasten satutuokiota on miellyttävä seurata, vaikka se tietysti pitääkin sisällään häiritseviä piirteitä: melua, väentungosta, lasten tunnetilojen äkillistä ailahtelua. Tänään Linda, lastenosastosta vastaava kirjastonhoitaja, viihdyttää pikkuväkeä energisellä uudella tulokinnalla *Kolmesta pienestä porsaasta*. Mielikuvituksellista kyllä hän ei lue kirjaa vaan sen sijaan näyttelee tarinan sonnustautuen vuoroin pörroiseen suden päähän, vuoroin pehmeämpään, vetelän näköiseen possun päähän, jossa on vaaleansiniset silmät ja ulkoneva kärsä. Linda päästelee aika ajoin vaikuttavan realistiselta kuulostavaa porsaan kiljuntaa – niin kimeää ja läpätunkevaa, että varpaat käpristyvät tennareissani.

Valtaosa lapsista näyttää uppoutuneen Lindan tarinoinnin lumoihin. Ainoat poikkeukset ovat äitinsä olkaa vasten täysin palkein parkuva pikkuvauva sekä oranssiin huppariin pukeutunut poika, joka on painanut kädet korvilleen ja kasvot

isoäitinsä syliin. Minäkin olen esityksen pauloissa – siinä määrin, että menee useampi sekunti, ennen kuin havaitsen tiskin eteen saapuneen naisen, jolla on terävät korallinväriset sormenkynnet ja joka puristaa kirjapinoa lonkkaansa vasten. Rullaan ergonomista tuoliani aavistuksen oikealle, jotten menetä näköyhteyttäni lapsiin (jotka auttavat juuri Lindaa puhkumaan ja puhaltamaan kuvitteellisen olkitalon kumoon), mutta nainen, häiritsevää kyllä, siirtyy mukanani tuhahtellen ja vääntelehtien ja lopulta selvittää kurkkuaan. Sitten hän naputtaa kynsillään tiskiä. ”Anteeksi *vain*.”

”Anteeksi *vain*”, toistan ja pyörittelen ilmausta päässäni. Tuntuu epätodennäköiseltä, että hän ihan tosissaan pyytäisi minulta anteeksi. Asiakkaathan kuitenkin saavat kulkea kirjastossa vapaasti mielensä mukaan pyytämättä siihen lupaa keneltäkään. Lienee kaiketi mahdollista, että hän pahoittelee omaa huonoa käytöstään, mutta koska en ole kuullut hänen röyhtäisevän tai pieraisevan, sekään ei tunnu todennäköiseltä vaihtoehdolta. Tässä tapauksessa päättelen siis, että hän soveltaa omituista, mutta melko yleistä käytäntöä, jossa ihminen pyytää anteeksi halutessaan herättää kanssakulkijan huomion. Avaan suun informoidakseni, että huomioni on herätetty, mutta ihmiset ovat nykyään niin kovin kärsimättömiä, ja hän keskeyttää minut ennen kuin ehdin sanoa mitään.

”Oletko töissä täällä?” hän kysyy töykeästi.

Joskus tämän kirjaston asiakkaat osaavat olla yllättävän paksukalloisia. Hyvänen aika, miksi ihmeessä minä istuisin asiakaspalvelutiskin takana – vieläpä nimikyltti rinnassani! – ellen olisi täällä töissä. Joskin myönnettäköön, etten aivan istu stereotyyppiseen kirjastonhoitajan muottiin. Ensinnäkin olen 28-vuotias eli nuorempi kuin keskivertokirjastonhoitaja

(joka *Kirjastonhoitaja*-lehden mukaan on neljäkymmenen-viiden). Lisäksi pukeudun muodikkaammin ja värikkäämminkin kuin valtaosa kollegoistani – mieleeni ovat etenkin pehmeät, värikkäät t-paidat, kimalletennarit ja pitkät hameet tai lappuhaalarit, joissa on sateenkaarien tai yksisarvisten kuvia. Hiukseni pidän kahdella palmikolla, jotka kieputan nutturaksi kummankin korvan alle (en jäljitelläkseni Prinsessa Leiaa, joskin toisinaan pohdin, mahtoiko kampaussella olla hänestäkin käytännöllinen tapa pitää pitkä tukka poissa kasvoilta, kun on nainen, jolla on tärkeitä töitä tehtävänänsä). Vaan kaikesta tästä huolimatta kirjastonhoitaja minä eittämättä olen.

”Kuulehan, nuori neiti, aiotko palvella minua?” nainen tiukka.

”Tahtoisitteko, että palvelen teitä?” kysyn kärsivällisesti. Jätän huomauttamatta, että rouvalta olisi säästynyt paljon aikaa, jos hän olisi alun alkaen vain suoraan pyytänyt palvelua.

Naisen silmät pullistuvat. ”Miksi kuvittelet, että seison tässä?”

”Siihen saattaa olla lukuisia eri syitä”, vastaan. ”Kuten olette kenties huomannut, seisotte aivan juomavesiautomaatin vieressä, mikä on eräs kirjaston ruuhkaisimmista paikoista. Saatatte käyttää tiskiä papereiden järjestelemiseen ennen valokopiokoneen käyttöä. Saatatte ihastella seinällä selkäni takana riippuvaa painokuvaa Monet’n maalauksesta – minäkin ihastelen sitä useita kertoja päivässä. Olette saattanut pysähtyä matkalla ulko-ovelle solmimaan kengännauhojanne tai vilkaisemaan uudemman kerran, onko tietokirjaosastolla seisova henkilö entinen poikaystävänne. Saatoitte, aivan kuten minä juuri ennen kuin saavuitte, nautiskella Lindan upeasta *Kolme pientä porsasta* -sadun uudelleentulkinnasta –”

Esimerkkejä olisi enemmänkin, vaikka millä mitalla, mutta luettelemiseni keskeyttää tiskille kiiruhtava Gayle. ”Voinko olla rouvalle avuksi?”

Gaylella on ilmiömäinen kyky saapua paikalle mitä osuvimmalla hetkellä. Hänellä on pöyheä vaalea tukka, ylenpalttisen voimakastuoksusta hajuvettä sekä omituinen tapa tuoda minulle sitruunapuustaan sitruunoita. Tein kerran sen virheen, että mainitsin hänelle juovani mielelläni kuumaa vettä, jonka joukossa on sitruunaviipale, ja Gayle on sen jälkeen tuonut minulle sitruunan lähestulkoon päivittäin. Tekisi mieli kätkeä häntä lopettamaan, mutta Rosen mukaan ihmiset nauttivat siitä, kun voivat olla tällaisin pienin tavoin toisille avuksi, jolloin on vain parasta sanoa kiitos ja heittää sitruuna roskiin. Kuulostaa aivan kaistapäiseltä, mutta Rose tuppaa olemaan oikeassa tällaisista asioista.

”Vihdoinkin!” nainen sanoo ja ryhtyy sitten selittämään vuolaasti, kuinka hänen poikansa jätti kirjastonkirjansa heidän rantahuvilalleen, ja sitten siellä tehtiin tuholaismyrkytys, joten he eivät päässeet noutamaan kirjoja kuin vasta eilen, ja nyt niistä on kertynyt jo myöhästymismaksua, ja lisäksi hän tahtoisu uusia oman lainansa, mutta kirjasta on kaksikymmentäseitsemän varausta! Kaksikymmentäseitsemän! Mitä tulee tarinoihin, joita ihmiset kertovat maksuilta välttyäkseen, todettakoon, että tämä on sieltä harmittomimmasta päästä. Kohtasin hiljattain herrasmiehen, joka selitti, että hänen tyttärensä oli ottanut hänen kirjastosta lainaamansa *Odyссеuksen* mukaan vaellusmatkalle Andeille ja jättänyt sen vuoristokylään vastasyntyneiden kaksosten äidille, jonka mies oli hiljattain menehtynyt. Äimistelin, kuinka ihmeellistä oli, että Andien vuoristokylässä asuva nainen osasi englantia niin hyvin, että kykeni lukemaan Joycea, puhumattakaan siitä, että

tämä ylipäänsä tahtoisi kahlata moista opusta huolehtiessaan ypöyksin kahdesta vastasyntyneestä vauvasta vuoren huipulla, mutta ennen kuin ehdin kysyä tarkennuksia oikein kummastakaan asiasta, mies hipsi vähin äänin tiehensä. (Gayle totta kai mitätöi maksun.)

Työskentelen kirjastossa neljä päivää viikossa sekä kaksi sunnuntaita kuukaudessa. Poutapäivinä, kuten tänään, kävelen kolmenkymmenenviiden minuutin mittaisen matkan töihin äänikirjaa kuunnellen ja saavun kirjastolle vähintään viisitoista minuuttia ennen vuoroni alkua. Mikäli sataa, tulen bussilla ja saavun samoihin aikoihin. Tämän jälkeen tartun töihin: suosittelen kirjoja, käsittelen palautuksia ja välttelen valokopiokoneeseen liittyviä tiedusteluja. Päivästä riippuen saatan myös tilata uusia kirjoja, järjestellä kokoustilan kirjailijavierailua tai jonkin paikallisen yhdistyksen tapaamista varten tai keräillä kirjoja kotikirjastopalvelua varten. Pysin välttämään keskusteluja, jotka eivät koske kirjoja, joskin toisinaan keskustelen Gaylen mieliksi hänen puutarhastaan tai lapsenlapsistaan, koska Rosen mukaan on kohteliasta huomioda tällä tavalla ihmisiä, joista pitää.

Kuuntelen, kun Gayle mitätöi korallikyntisen naisen myöhästymismaksun, mutta sitten silmiini osuu paksuihin silmälasihin ja punavalkoraidalliseen tupsupipoon sonnustautunut nuori mies, joka astuu liukuovista sisään. Todennäköisesti koditon, päättelen liian väljistä farkuista ja hartioille kiedotusta pyyhkeestä. Mies suuntaa suorinta tietä kohti suihkutiloja. Baysiden kirjastossa on kokonaiset kaksi suihkua (koska se on toiminut aiemmin sairaalana), joten ei ole tavatonta, että kodittomat pistäytyvät täällä peseytymässä. Kun näin ensimmäistä kertaa kodittoman kävelevän sisään, tyrmistyin, mutta silloin en ollutkaan vielä tutustunut Janettiin.

Janet, entinen pomoni, opetti minulle, että kirjasto kuuluu kaikille. Kirjasto, hänellä oli tapana sanoa, on yksi niistä harvoista paikoista maailmassa, joissa ei vaadita, että pitää uskoa johonkin tai ostaa jotakin, jotta saa astua sisään... ja on kirjastonhoitajan tehtävä huolehtia kaikista sisääntulijoista. Minä otan velvollisuuteni hyvin vakavasti, paitsi jos sisääntulijat tarvitsevat apua valokopiokoneen käytössä. Silloin pysyn heistä visusti loitolla.

Nappaan käsilaukkuni ja kävelen miehen perässä kohti suihkutiloja. Hän on pitkä – hyvin pitkä – ja hontelon näköinen. Takaapäin katsottuna hän tuo raidallisine tupsupipoineen mieleeni *Missä Vallu?* -kirjojen Vallun.

”Vallu!” huikkaan hänen astuessaan pieneen välikköön – tunkkaiseen ja ikkunattomaan kaakeloituun koppiin, josta kuljetaan miesten ja naisten saniteettitiloihin. Tavallisesti kartan välikköä kaikin keinoin, mutta nähdessäni miehen astuvan sisään minut valtaa odottamatta voimakas halu kohdata pelkoni.

”Oletko aikeissa käyttää suihkua?”

Mies kääntyy kulmakarvat koholla, muttei vastaa. Pohdin, saattaisikohan hän olla kuulovammainen. Kirjastossamme käy paljon kuulovammaisia asiakkaita. Toistan asiani hitaasti ja selkeästi huuliltaluvun helpottamiseksi.

”Olen?” hän sanoo lopulta nousevalla intonaatiolla aivan kuin esittäisi kysymyksen vastaamisen sijaan.

Alan kyseenalaistaa, oliko miehen seuraaminen sittenkään viisasta. Olen suhtautunut kiertolaisiin epäluuloisemmin sen jälkeen, kun muutama kuukausi sitten eräs mies vilautteli itseään minulle sopimattomasti iltavuoron aikana. Olin juuri viemässä hyllyyn Ian McEwanin *Sovitusta*, kun yleisen kaunokirjallisuuden hyllykohdassa ”Mc”, aivan katseen tasalla,

nököttikin äkkiarvaamatta penis. Ilmoitin asiasta Gaylelle, ja hän soitti poliisille, mutta virkavallan saapuessa mies oli jo ehtinyt sulkea vetoketjunsä ja luikkia tiehensä. ”Olisit pamauttanut sen kirjan väliin”, Gayle sanoi, mikä kuulosti minusta sotkuiselta ja ennen kaikkea kirjojen hygienian kannalta arveluttavalta. Kun huomautin tästä, Gayle ehdotti, että olisin soveltanut jonkinlaista ”karate-napautusta”, mikä ei ensinnäkään ole oikea karateliike (minulla on musta vyö), enkä toiseksi koskaan tekisi niin, koska karaten filosofia on pohjimmiltaan pasifistinen.

Olen harrastanut karatea siitä lähtien, kun kävin tokaluokkalaisena kokeilutunnilla ja sensei sanoi, että olen ”luonnonlahjakkuus” (toteamus oli omituinen, sillä katassa ei ole mitään luonnollista – liikkeet tuntuivat päinvastoin varsin pikkutarkoilta ja luonnottomilta). Siitä huolimatta nautin siitä valtavasti – johdonmukaisuudesta, rutiinista, rakenteesta, jopa fyysisestä kontaktista, joka on aina jämäkkä, ellei jopa voimakas. Myös ”kiaï”-huudot ovat kovaäänisyydestään huolimatta siedettävissä, sillä ne esiintyvät aina säännönmukaisesti eivätkä tule yllätyksenä. Joten nyt, kaksikymmentä vuotta myöhemmin, harrastan karatea edelleen.

”No, siinä tapauksessa: ole hyvä.”

Kaivan laukkuani ja vedän esiin pienen toalettitarvikepussukan, jollaisia minulla on aina varalla. Ojennan pussukan Vallulle, joka pitelee sitä käsivarrenmitan päässä aivan kuin siinä saattaisi olla pommi. ”Mikä... tämä... on?”

”Se sisältää hammasharjan ja hammastahnaa, pesulapun ja saippuaa. Lisäksi pussukassa on partaterä ja partavaahtoa.”

En varmastikaan olisi voinut ilmaista asiaa tämän selväsanaisemmin, mutta Vallu näyttää edelleen hämmentyneeltä. Tutkailen häntä tarkemmin. Hän ei tuoksahda alkoholilta, ja

hänen molemmat silmänsä osoittavat samaan suuntaan. Hänen vaatteensa verhoavat huonosta istuvuudesta huolimatta asianmukaisesti hänen ruumiinosiaan. Mielenterveydestä on kuitenkin vaikea mennä vielä takuuseen.

”Kutsuitko minua juuri... Valluksi?”

Miehen äänessä on jotakin miellyttävää; hänen sanansa ovat jollain tapaa pyöreitä ja huolellisesti artikuloituja. Se on odottamaton riemun aihe maailmassa, jossa useimmat alin-omaa vain mumisevat.

”Kyllä”, sanon. ”Näytät aivan *Missä Vallu?* -kirjojen Vallulta. Eikö kukaan ole kertonut sitä aiemmin?”

Mies ei sen paremmin myönnä kuin kiellä asiaa, joten päätän antaa hänelle lisäinformaatiota.

”Kai sinä *Missä Vallu?* -kirjat tiedät?” Hymyilen, koska Rosen mukaan ihmisen kuuluu hymyillä silloin, kun heitetään huulta (eli vaihdetaan leikkisiä, ystävällismielisiä huomioita), ja tämä tilanne vaikuttaa minusta kovasti juuri sellaiselta.

Vallu ei hymyile. ”Tarkoitatko *Where’s Waldo?* -kirjoja?”

Vallu on amerikkalainen, tajuan äkisti. Se selittää sekä hänen aksenttinsa että hämmennyksensä.

”Tavallaan. Kirjan alkuperäinen versio kuitenkin julkaistiin Yhdistyneessä kuningaskunnassa vuonna 1987 nimellä *Where’s Wally?* Sen jälkeen kirjoja on julkaistu ympäri maailmaa, ja päähenkilön nimi vaihtelee eri maiden painoksissa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa ja Kanadassa hän on Waldo, Ranskassa Charlie, Saksassa Walter, Turkissa Ali, Israelissa Efi ja Norjassa Willy.”

Vallu katselee minua tutkivasti muutaman sekunnin. Hän näyttää miettivän ankarasti. Panen merkille, että hänen katseensa kohdistuu aavistuksen vasemmalle minusta, aivan kuin hän katselisi olkani yli.

”Minulle hän on Vallu”, totean.

”O-kei.” Hän vilkaisee taas toalettilaukkua. ”Eli... kirjasto siis jakaa tällaisia?”

”Ei”, sanon ja hymyilen leveämmin. ”Vaan minä.”

Vallun sammalenvihreät pupillit liikkuvat silmälasien alla hitaasti oikealta vasemmalle. ”Sinäkö?”

”Niin. Siskoni antaa näitä minulle aina, kun hän palaa ulkomaanmatkalta. Tiesitkö, että näitä jaetaan ilmaiseksi lentokoneessa?”

”Sen kyllä tiesin”, hän toteaa, mikä saa minut miettimään, osuinko sittenkään oikeaan arvioidessani, että hän on koditon. Minulle on elämäni aikana tunnetusti sattunut vakavia virhearvioita. Katselen miestä tarkemmin. Hänen farkkunsä ovat sekä liian väljät että liian lyhyet, ja lahkeensuut ovat niin rispaantuneet, että vaikuttaa siltä kuin ne olisi vain napsittu saksilla poikki. Ruudullinen flanellipaita näyttää siistimmältä ja on napitettu ylös asti. Ja vaikka miehen yleisolemus on nuhjuinen, en havaitse epämiellyttävää hajua huolimatta siitä, että seisomme lähekkäin ahtaassa tilassa. Katson hänen sormenkynsiään, jotka ovat puhtaat. Itse asiassa moitteettoman puhtaat. Kiiltävät ja vaaleanpunaiset ja kaarevat, kuin täydelliset kuunsirpit. Mies voisi olla käsimalli.

”Pyydän anteeksi. Luulin sinua kodittomaksi.” En hymyile, koska tahdon ilmaista, että kyse ei ole enää huulenheitosta vaan vakavamielisestä toteamuksesta. ”Pelkään pahoin, että sain sellaisen vaikutelman farmarihousuistasi. Ja piposta, tietenkin.”

Hän tuijottaa minua. Koska en ole sitä ihmistyyppiä, joka kaihtaa haasteita, tuijotan takaisin. Luin muutama vuosi sitten kirjan, jossa oli vinkkejä ihmisille, joille katsekontakti tuottaa vaikeuksia. Siinä suositeltiin tuijotuskilpailuja eräänlaisena altistushoitona. Suureksi yllätyksekseni pärjäsin niissä

häikäisevän hyvin. Havaitsin, että tuijotuskilpailuista puuttuu tavanomaisen katsekontaktin kiusaannuttava aspekti. Ei tarvitse miettiä, miten pitkään toista kuuluu katsoa, missä vaiheessa katse pitäisi kääntää tai miten usein silmiä pitäisi räpäyttää. Tuijotuskilpailussa ei tarvitse kuin kiinnittää katse kilpakumppaniin ja antaa mielen harhailla. Jos oikein päätäisin, voisin tehdä sitä tuntikausia. Itse asiassa voitin kerran herra Robertsonin, joka on kirjaston asiakas ja erinomaisen hyvä vastus, kolmenkymmenenseitsemän minuutin kohdalla. Olisin odottanut, että Vallu, joka vaikuttaa ulkonäön perusteella nuoremmalta ja näppärämmältä, olisi ollut kovempi vastus, joten pettymys on suuri, kun hän kääntää katseensa alle kymmenessä sekunnissa.

”Amatööri.”

Vallu avaa suunsa samaan aikaan, kun ovi heilahtaa auki ja pakottaa minut astumaan peremmälle välikköön. Sisään ryntää pikkulasten satutuokioon osallistunut oranssihupparinen poika. Aivan hänen kannoillaan tulevat hänen isoäitinsä ja lisäksi nainen, joka työntää tuplarattaita. Satutuokio on mitä ilmeisimmin päättynyt. Oven toisella puolella lasten mekkalointi yltyy.

”Mikä vika minun pipossani on?” Vallu kysyy samalla, kun ovi avautuu jälleen ja pieneen tilaan ahtautuu pikkutyttö äitinsä kanssa. Tunnelma alkaa käydä tiiviiksi. Oranssihupparinen poika hyppii tasajalkaa ja ilmoittaa ”Kohta tulee housuun!” osoittamatta sanojaan erityisemmin kenellekään. Sitten hän huomaa Vallun. ”Siinä Vallu!” hän hihkaisee ihastuksissaan.

Vallu katsoo minuun, ja minä kohautan hartioitani – non-verbaalinen ele, jota olen nähnyt ihmisten käyttävän merkityksessä *mitäs minä sanoin*.

Pienessä välikössä on nyt paljon ihmisiä, ja ääniympäristö alkaa käydä sangen rasittavaksi. Painan kädet korvilleni. ”Se on kohteliaisuus”, huudan hälyn yli. ”Vallu on ympäri maailman rakastettu hahmo, vaikka hän onkin vähän omituisen-sorttinen kaveri. Tai ehkä hän ei ole omituinen vaan vain näyttää siltä. Vähän niin kuin sinäkin!”

Vallu työntää silmälaseja ylöspäin nenänvarrellaan, ja luen hänen huuliltaan: ”*Anteeksi?*”

”Ei sinun tarvitse pyytää anteeksi”, huudan ja siirryn kohti ovea. ”Kirjasto on julkinen tila. Täällä kaikki voivat mennä ja tulla vapaasti oman mielensä mukaan.”

Ovi avautuu jälleen. Tällä kertaa sisään astuu iäkäs, rollaattorin avulla liikkuva mies. Tartun oveen ja kierrän tuplarrattaat. Olen päässyt jo melkein ovesta ulos, kun mieleeni pälkähtää vielä eräs ajatus, ja kiepahdan ympäri.

”Ja mikäli röyhtäisit tai pieraisit, en kuullut sitä, joten sitäkään ei ole tarpeen pahoitella!”

Näin lausuttuani heilautan kevyesti kättäni ja poistun.

Kun olimme viisivuotiaita, äiti vei minut ja siskoni Rosen kirjastoon joka päivä vuoden ajan. *Sieltä saa paremman koulutuksen kuin koulusta*, äidillä oli tapana sanoa, ja olen täysin samaa mieltä. Jos minä saisin päättää, kaikkien lasten pitäisi viettää vuosi kirjastossa ennen kouluun menoa. Ei vain, jotta voisi lukea, vaan jotta voisi haahuilla. Ystävyystyö kirjastonhoitajan kanssa. Näpytellä tietokoneita ja käänneellä kirjan sivuja samalla, kun keksii tarinaa omasta mahtavasta pikku mielikuvituksestaan. Miten onnekas maailma olisi, jos kaikki lapset voisivat tehdä niin.

Minä olin onnekas. Nykyään tutkijat mitä ilmeisimmin väittävät, että ihmiselle ei muodostu selkeitä muistoja ennen seitsemän vuoden ikää, mutta minulla on lukuisia muistoja siitä vuodesta, kun olin viiden. Muistoja siitä, miten äiti, Rose ja minä heräsimme aamuvarhain, kiskoimme vaatteet yllemme ja kiiruhdimme bussipysäkille. Koska olimme niin innokkaita, saavuimme kirjastolle melkein aina ennen sen avautumista ja sitten istuskelimme penkillä kirjaston edustalla tai, jos satoi, pakkauduimme katoksen alle ja luimme kirjojamme loppuun ovien avautumista odotellessa. Sisään päästyämme minä ja Rose sujautimme vuorotellen kirjoja palautusluukkuun

ja sitten ryntäsimme valitsemaan itsellemme säkkituolin siksi päiväksi (minä pidin eniten puuvillaisista – vinyyliset alkoivat aina hetken päästä tarttua kiinni ihoon). Äiti ei koskaan istunut säkkituolissa, hän viihtyi paremmin penkeillä tai nojatuoleissa kirjaston toisessa päässä. Usein emme nähneet äidistä koko päivän aikana vilaustakaan. Se oli osa viehätystä. Kävimme omin päin vessassa, kävimme omin päin juomavesi-automaatilla. Kirjastossa saimme itse päättää, mitä teimme ja milloin.

Tätä oli jatkunut muutaman viikon, kun eräs kirjastonhoitaja, rouva Delahunty, alkoi kiinnostua meistä. Ensin hän antoi meille lukusuosituksia. Sitten hän antoi minulle ja Roselle monisteet, joihin meidän piti siitä eteenpäin kirjata kaikkien lukemiemme kirjojen nimet. Jos saisimme täyteen sata, hän sanoi, kirjasto lahjoittaisi meille yhden kirjan ikimaksi! Sitä lomaketta täyttämällä minä ja Rose opimme kirjoittamaan. Joinakin päivinä, kun aprikoimme, mitä lukisimme seuraavaksi, rouva Delahunty saattoi tulla antamaan vinkkejä.

”Pidittekö te tytöt *Anteliaasta puusta*? Jos piditte, uskon, että tykkäisitte tosi paljon kirjasta *Hassut hurjat hirviöt*. Istukaahan, niin luetaan se yhdessä.”

Kun kirja oli saatu luetuksi, hän kyseli meiltä kysymyksiä. *Uskotteko, että Max todella kävi jossakin? Mitä teidän mielestänne oikeasti tapahtui?* Rouva Delahunty sanoi, että kysymyksiin vastaaminen auttoi aivojamme ymmärtämään lukemaamme. Vuoden mittaan hän valikoi meille aina vain haastavampia kirjoja, ja vuoden lopussa meillä oli hänen mukaansa kaksitoistavuotiaan sanavarasto! Tämän takia jätimme seuraavana vuonna esikoulun välistä ja siirryimme suoraan ensimmäiselle luokalle. Äiti oli siitä kovin ylpeä. Monet sanoivat jotain

siihen suuntaan, että *Teillä täytyy olla todella upea äiti!* ja *Äitinne on varmaan lukenut teille tosi paljon.*

Kun meille sanottiin niin ensimmäisen kerran, olin huomauttamaisillani, ettei *äiti* itse asiassa meille lukenut, mutta sitten Rose napautti rannekoruaan minun koruani vasten. Äiti oli hankkinut korut meille silloin, kun synnyimme. Minun koruuni oli kaiverrettu saniaisen kuva, koska nimeni tarkoittaa saniaista, ja Rosen korussa oli ruusu. Jossain vaiheessa aloimme viestiä niiden avulla sanattomasti. Rose napauttaa aina rannekoruaan minun koruani vasten, kun hän haluaa varoittaa minua. *Seis.* Se on hyvä systeemi, joka toimii melkein aina. Vain kerran Rose ei saanut estettyä minua toimimasta väärin, ja se virhe vainoaa minua koko loppuikäni.

ROSE INGRID CASTLEN PÄIVÄKIRJA

Tänään pureuduimme terapeutin kanssa syvälle vauvan-kaipuuseeni. Kerroin, että se on fyysinen tuntemus, kuin nälkä tai kipu. Tai menetys. Terapeutin mielestä tämä juontaa juurensa lapsuuteeni – palava halu oikaista äitini virheet. Pyykimys parantaa itse itseni. Hän saattaa olla oikeassa.

Keskustelun ohjautuessa tähän suuntaan hän pyysi minua kertomaan varhaisimmasta traumaattisesta muistostani. Jouduin miettimään hetken – muiston on täytynyt olla hautautuneena syvälle alitajuntani tomuihin onkaloihin – mutta nyt kun se on pulpahtanut pintaan, ajattelen sitä lakkaamatta. Se on siltä ajalta, kun olin viisivuotias; isän lähtöä seuranneelta vuodelta, vaikken isän lähtöä muistakaan. Varhaisimmat muistikuvani ovat siltä vuodelta, kun äiti vei meitä kirjastoon. Fern rakasti sitä vuotta! Hän puhuu siitä aina niin suurella lämmöllä – miten kirjastosta tuli hänen kotinsa, miten hän löysi kirjankansien väliin kätkeytyvät maailmat, miten se vuosi on syy siihen, että hänestä tuli kirjastonhoitaja. Ja minun tekisi mieli vain huutaa. Joskus mietin, voiko olla, aivan kuten sellaisissa Valitse oma seikkailusi -kirjoissa, joita lapsena ahmimme, että me kaksi elimme rinnakkain kahdessa aivan erilaisessa todellisuudessa.

JOKAISELLA ON PIMEÄ PUOLENSA

*Vain kerran Rose ei pystynyt estämään minua tekemästä väärin,
ja se virhe vainooa minua koko loppuelämäni.*

Fern Castle työskentelee paikallisessa kirjastossa. Hän syö illallista kaksossisarensa Rosen kanssa kolmena iltana viikossa. Hän välttelee väkijoukkoja, kirkkaita valoja ja kovia ääniä niin paljon kuin mahdollista. Fernin elämä on tarkkaan jäsennelty, ja hänen rutiiniensa häiritseminen voi olla... vaarallista.

Rosella on päämäärä: hän haluaa täydellisen perheen, johon kuuluu aviomies ja lapsi. Kun lasta ei yrityksistä huolimatta kuulu, onneksi on sisko, joka on valmis tekemään mitä tahansa auttaakseen.

Sally Hepworthin *Hyvä sisko* on tiivistunnelmainen psykologinen trilleri, jossa vinoutuneet perhesuhteet ja menneisyyden kammottavat salaisuudet kuplivat pintaan.

Varoitus: nämä naiset menevät ihon alle...

